

“YASHIL” IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.**Aliqulov Humoyun Tohir o‘g‘li***Iqtisodiyot va pedagogika universiteti, stajyor o‘qituvchi**aliqulovhumoyunforever@gmail.com*

Annotatsiya. Maqolada yashil iqtisodiyotni rivojlantirish istiqbollari haqida fikr-mulohazalar berilgan. Unda yashil iqtisodiyotning rivojlanish modellari, resurslardan samarali foydalanish masalalari hamda yashil iqtisodiyotga o‘tishning tamoyillari aks ettirilgan. Jumladan, “yashil iqtisodiyot” – iqtisodiy rivojlanish modeli ekani, atrof-muhitga zarar bermasdan, resurslardan samarali foydalanishni va ijtimoiy adolatni ta‘minlashga qaratilgan iqtisodiyotligi ta‘kidlangan. Ushbu model quyidagi asosiy tamoyillarga asoslanadi: energiya samaradorligi: yangilanish energiya manbalaridan foydalanish va energiya iste‘molini kamaytirish; resurslarni boshqarish: tabiiy resurslarni barqaror ravishda boshqarish va ularni qayta ishlash.

Kalit so‘zlar: “yashil iqtisodiyot”, yashil energiya, energiya samaradorligi, yashil texnologiyalar, quyosh energiyasi, shamol energiyasi, quyosh panellari, biomassa, bioenergiya.

Аннотация. В статье дается обратная связь относительно перспектив развития зеленой экономики. В нем отражены модели развития зеленой экономики, вопросы эффективного использования ресурсов, принципы перехода к зеленой экономике. В частности, подчеркивалось, что «зеленая экономика» — это модель экономического развития, экономика, направленная на эффективное использование ресурсов и обеспечение социальной справедливости без нанесения ущерба окружающей среде. Данная модель основана на следующих основных принципах: энергоэффективность: использование возобновляемых источников энергии и снижение энергопотребления; Управление ресурсами: устойчивое управление и переработка природных ресурсов.

Ключевые слова: «зеленая экономика», зеленая энергетика, энергоэффективность, зеленые технологии, солнечная энергетика, ветроэнергетика, солнечные батареи, биомасса, биоэнергетика.

Abstract. The article provides feedback on the prospects for the development of a green economy. It reflects models of green economy development, issues of efficient use of resources, principles of transition to a green economy. In particular, it was emphasized that the "green economy" is a model of economic development, an economy aimed at the efficient use of resources and ensuring social justice without harming the environment.

This model is based on the following basic principles: energy efficiency: the use of renewable energy sources and reduction of energy consumption; resource management: sustainable management and processing of natural resources.

Keywords: "green economy", green energy, energy efficiency, green technologies, solar energy, wind energy, solar panels, biomass, bioenergy.

O‘zbekiston Respublikasida "yashil energetika"ni rivojlantirish istiqbollari quyidagi asosiy yo‘nalishlarda amalga oshirilishi mumkin: quyosh energiyasi – mintaqaning ko‘plab hududlari quyosh nuri bilan boy, bu esa quyosh energiyasidan foydalanish imkoniyatlarini kengaytiradi. Quyosh panellari o‘rnatish va quyosh energiyasi stansiyalarini qurish orqali energiya ishlab chiqarishni oshirish mumkin; shamol energiyasi - shamol energiyasidan foydalanish imkoniyatlarini o‘rganish va shamol turbinlarini o‘rnatish orqali energiya ishlab chiqarishni diversifikatsiya qilish. Shuningdek, biomassa va bioenergiya – qishloq xo‘jaligi chiqindilaridan, o‘simlik va hayvon chiqindilaridan energiya ishlab chiqarish imkoniyatlarini rivojlantirish; energiya samarador qurilishlar – yangi binolarni energiya samaradorligi standartlariga muvofiq qurish va mavjud binolarni energiya samaradorligini oshirish uchun modernizatsiya qilish hamda energiya tejamkor texnologiyalar – yoritish, isitish va sovutish tizimlarida energiya tejovchi texnologiyalarni joriy etish; gaz va neftdan foydalanishni kamaytirish – Respublikamiz gaz va neftdan foydalanishni kamaytirish va ularning o‘rnini qayta tiklanuvchi energiya manbalari bilan to‘ldirish; yashil energiya loyihalarini qo‘llab-quvvatlash – davlat va xususiy sektor hamkorligida yashil energiya loyihalarini moliyalashtirish va rivojlantirish; yashil texnologiyalarni rivojlantirish – yashil energiya sohasida innovatsion texnologiyalarni joriy etish va ilmiy tadqiqotlarni rag‘batlantirish yo‘nalishlari eng muhimlaridir [Mustafaqulov va b. "Mamlakatimizda "yashil" iqtisodiyot asosida barqaror rivojlanishni ta'minlashning o'ziga xos jihatlari", - Tom 1 № 10 (2023): «Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot» jurnali].

Ustuvor yo‘nalishlar qatorida energiya saqlash texnologiyalari - qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan olingan energiyani saqlash uchun zamonaviy energiya saqlash texnologiyalarini joriy etish; ekologik ta'lim dasturlari – aholi va yosh avlod uchun ekologik va energiya samaradorligi haqida ta'lim berish; xabardorlik kompaniyalari – yashil energetika va uning afzalliklari haqida keng jamoatchilikni xabardor qilish; mintaqaviy va xalqaro loyihalar – yashil energiya sohasida xalqaro tashkilotlar va boshqa mamlakatlar bilan hamkorlikni rivojlantirish; investitsiya jalb qilish – xalqaro investorlarni jalb qilish orqali yashil energiya loyihalarini moliyalashtirish; yashil qurilish klasterlari – yashil qurilish materiallari ishlab chiqarish va energiya samaradorligini

o'shinish maqsadida qurilish klasterlarini tashkil etish; muhandislik-kommunikatsiya tarmoqlari – yashil energiya loyihalarini amalga oshirish uchun zarur infratuzilmani rivojlantirish kabilar ham sanalmoqda va davlatning istiqbolli dasturlariga kiritilmoqda [IRENA (2020), Global Renewables Outlook: Energy transformation 2050 (Edition: 2020), International Renewable Energy Agency, Abu Dhabi]

Respublikamizda “yashil energetika”ni rivojlantirish istiqbollari nafaqat atrof-muhitni muhofaza qilishga, balki iqtisodiy o‘shishni ta’minlash va energiya xavfsizligini oshirishga ham xizmat qiladi. Bu jarayonlar orqali mintaqa barqaror rivojlanishga erishishi mumkin.

Shu bilan birga, o‘tkazilgan tahlil iqlimning o‘zgarishi sharoitida samarali, resurstejovchi va ekologik xavfsiz iqtisodiyotni ta’minlashda o‘zaro bog‘liq muammolar va ehtiyojlar mavjudligini ko‘rsatdi. Xususan, jadallashayotgan industrilashuv va aholi sonining oshishi iqtisodiyotning resurslarga bo‘lgan ehtiyojini sezilarli darajada oshirmoqda, shuningdek, atrof-muhitga salbiy antropogen ta’sirni kuchaytirmoqda va karbon bozoridagi – issiqxona gazlari ajratmalarining ortishiga olib kelmoqda.

“Iqtisodiyot energiya samaradorligining past darajasi, tabiiy resurslardan nooqilona foydalanish, texnologiyalar yangilanishining sustligi, “yashil iqtisodiyot”ni rivojlantirish uchun innovatsion yechimlarni joriy etishda kichik biznes ishtirokining yetarli emasligi mamlakatni barqaror rivojlantirish sohasidagi ustuvor milliy maqsadlar va vazifalarga erishishga to‘sqinlik qilmoqda.

Istiqbolli strategiyaning mavjud emasligi “yashil texnologiya”larni joriy etish va “yashil iqtisodiyot”ga o‘tish bo‘yicha tizimli choralar ko‘rishni ta’minlashga imkon bermayapti” [Vaxobov A.V. va boshq. “Yashil” iqtisodiyot. Darslik. – T., 2020. – 295].

2024-yilning 20-noyabrida O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoyev Oliy Majlis Qonunchilik palatasi majlisidagi nutqida ekologiya va iqlim o‘zgarishi masalalariga to‘xtaldi hamda havo va suvning ifloslanishi, tuproq eroziyasi, cho‘llanish, qazilma yoqilg‘ilarni behisob ishlatish global isishga, tabiiy ofatlarning ko‘payishiga olib kelayotganini, atrof-muhit va aholi sog‘lig‘iga zarar yetkazilayotganini ta’kidladi.

Mamlakatimizda 2021-yildan beri “Yashil makon” umummilliy loyihasi yo‘lga qo‘yildi. Qo‘shni mamlakatlar bilan birgalikda Mintaqaviy iqlim strategiyasini amalga oshirishga kirishildi. Poytaxtimizda Markaziy Osiyo atrof-muhit va iqlim o‘zgarishlarini o‘rganish universiteti tashkil etildi. Shuningdek, O‘zbekiston BMT tomonidan bu borada qabul qilingan ikkita muhim rezolyutsiyaning tashabbuskori bo‘ldi. Ayni vaqtda “yashil” energetika iqtisodiyotimiz drayverlaridan biriga aylanmoqda.

Bu sohadagi ishlarni yangi, yanada yuksak bosqichga ko‘tarish maqsadida Shavkat Mirziyoyev 2025-yilni yurtimizda “Atrof-muhitni asrash va “yashil” iqtisodiyot yili” deb

e’lon qildi. Hukumatga yil nomida belgilangan eng muhim vazifalar bo’yicha davlat dasturini ishlab chiqish vazifasi berildi.

Bu dasturda:

- “yashil” texnologiyalarni joriy etish;
- suvni tejash;
- ko‘kalamzor hududlarni keskin ko‘paytirish;
- Orol fojiasining oqibatlarini yumshatish;
- chiqindilar muammosini hal qilish;
- aholi salomatligini mustahkamlash kabi masalalar ustuvor yo‘nalishlar sifatida belgilandi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. IRENA (2020), Global Renewables Outlook: Energy transformation 2050 (Edition: 2020), International Renewable Energy Agency, Abu Dhabi.
2. Mustafaqulov va b. (2023) “Mamlakatimizda “yashil” iqtisodiyot asosida barqaror rivojlanishni ta’minlashning o‘ziga xos jihatlari”, - Tom 1 № 10: «Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot» jurnali,
3. Vaxobov A.V. va boshq. (2020) “Yashil” iqtisodiyot. Darslik. – T.: B 295
4. Masalieva, O. (2020). The role of Russian scientists in the source study of the bukhara khanate. International Journal of Advanced Science and Technology, 29(5), 1540-1546.
5. Masalievna, M. O., & Muhitdinovich, J. Z. (2020). The Illumination of Bukhara Khans' Building Enterprise in the Some Historical Sources. Test Engineering and Management, 83(5-6), 1803-1811.
6. Масалиева, О. (2004). Амир Музаффарнинг тарихнавис ўғиллари. Мозийдан садо, (2), 22.
7. Masalieva, O. M. (2021, November). THE PRINCE OF BUKHARA SAYYID MUHAMMAD NASIR AND HIS SCIENTIFIC HERITAGE. In International Scientific and Current Research Conferences (pp. 182-185).
8. Тахирова, М. А. (2021). Педагогические условия организации семинарских, лабораторных и практических занятий в вузе. Academic research in educational sciences, 2(3), 535-543.
9. Takhirova, M. (2020). Improving speech skills of students based on projection of educational objectives in Russian language classes. International Journal of Psychosocial Rehabilitation, 24(7), 8063-8075.

10. Abdullaeva, S. A., Lutfillaev, M. H., & Takhirova, M. A. (2020). VII. THE PROBLEMS OF FORMATION OF A SINGLE INFORMATION-EDUCATIONAL ENVIRONMENT. INNOVATIONS AND MODERN PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES IN THE EDUCATION SYSTEM, 155.

11. Abdullaeva, S. A., Lutfillaev, M. H., & Takhirova, M. A. (2020). IMPLEMENTATION OF PEDAGOGICAL DIAGNOSTICS SOFTWARE IN THE EDUCATIONAL PROCESS AS A FACTOR OF PERFECTION OF PREVENTIVE WORK TO REDUCE THE GROWTH OF CRIMINAL AGENCIES AMONG STUDENTS. In Сборники конференций НИЦ Социосфера (No. 8, pp. 155-161). Vedecko vydavatelske centrum Sociosfera-CZ sro.